

Bestuursvoorstel

Onderwerp: Afwateringskanaal Fiemel Nummer: Bestuursstukken\2029	Agendapunt: 7
---	----------------------

DB: Ja 15-2-2016	BPP: Ja 9-3-2016	FAZ: Ja 9-3-2016	VVSW: Ja 9-3-2016	AB: Ja 23-3-2016
----------------------------	----------------------------	----------------------------	-----------------------------	----------------------------

Opsteller: Boy de Vries, 0598-693409 Beleid, Projecten en Laboratorium	Opdrachtgever: Jan van der Laan	Portefeuillehouder: Hilbrand Sinnema
--	---	--

Ondersteuning van de afdeling: ☒ Technisch ☐ Juridisch ☒ Financieel ☐ Staf ☐ Communicatie
--

Externe betrokkenen: -	Reden: -
----------------------------------	--------------------

Samenvatting: In en langs het Afwateringskanaal Fiemel ligt een aantal opgaven op het gebied van de Kaderrichtlijn Water, waterafvoer en herstel van taluds. Deze opgaven kunnen worden opgelost door 3,4 km natuurvriendelijke oever aan te leggen, het kanaal te baggeren en de taluds (waar nodig) te herstellen. Door de opgaven integraal op te pakken worden duurzaamheidsvoordelen behaald. Het project is een pilot in het kader van het landelijke programma Duurzaam Grond-, Weg- en Waterbouw.
--

Duurzaamheidsparagraaf: Ja

Begrotingsaspecten: Ja Totaal is voor dit project € 1.111.000,- benodigd. Hiervan is al € 236.000,- door het algemeen bestuur beschikbaar gesteld via het in 2015 vastgestelde beheerprogramma 2016 - 2021 (programmamakrediet NVO's € 3.962.400,-). Omdat het een integraal project betreft stellen we voor het programmamakrediet NVO's (onderdeel van het totaalkrediet Beheerprogramma 2016 – 2021) te verlagen met € 236.000,-. De totale kapitaallasten van dit krediet bedragen afgerond € 74.000,- en komen ten laste van de taak watersysteembeheer.

AB Voorstel: Beschikbaar stellen van een krediet van € 1.111.000,- voor het project Afwateringskanaal Fiemel en het beschikbare programmamakrediet NVO's te verlagen met € 236.000,-.

Bijlagen: Ja – Kaart maatregelen.

Bestuursvoorstel

Ter inzage (bestuursnet): Nee

Onderwerp(en):

-

Besluit/opmerkingen bestuur:

Paraaf secretaris-directeur:

Bestuursvoorstel

Inleiding

In en langs het Afwateringskanaal Fiemel ligt een aantal opgaven, op het gebied van de Kaderrichtlijn Water (KRW), waterafvoer en herstel van taluds. Er is onderzocht of deze opgaven gezamenlijk kunnen worden uitgevoerd. Hierbij is nadrukkelijk gekeken naar duurzaamheid.

Het project is een pilot project binnen het landelijke programma Duurzaam Grond-, Weg- en Waterbouw (D-GWW).

Huidige situatie/analyse van het probleem

- Het Afwateringskanaal Fiemel voldoet niet aan de KRW-normen voor macrofauna, waterplanten, algen en vissen;
- In afvoersituaties is er sprake van teveel opstuwning, doordat er teveel slib in het kanaal ligt;
- De taluds zijn deels in slechte staat.

Duurzaam Grond- Weg en Waterbouw (D-GWW)

Dit project is een pilot in het kader van het landelijke programma D-GWW. Binnen dit programma proberen publieke opdrachtgevers en marktpartijen de duurzaamheid in de GWW-sector naar een hoger plan te tillen.

Binnen het project zijn telkens afwegingen gemaakt op het gebied van duurzaamheid. Dit zal ook in het vervolg (realisatie) van het project worden doorgezet.

Er is een afweging gemaakt welke opgaven logisch aan elkaar gekoppeld kunnen worden. Hierbij is tijdens de verkenning geprobeerd buiten de standaard kaders te denken. Er zijn verschillende scenario's uitgewerkt. De scenario's zijn vervolgens beoordeeld op verschillende duurzaamheidscriteria, bijvoorbeeld: effect op de omgeving, effect op het ecosysteem, benodigde voertuigbewegingen (CO₂ uitstoot), benodigd toekomstig onderhoud, kosten aanleg, etc.

Op basis hiervan kon in functioneel, financieel en duurzaam opzicht een optimaal scenario worden bepaald, die we hierbij aan u voorleggen.

Beschrijving maatregelen

Om het Afwateringskanaal Fiemel te laten voldoen aan de KRW maatlatten, wordt minimaal 3,4 km natuurvriendelijke oever (NVO) gerealiseerd binnen het waterlichaam. De NVO's worden aan de oostzijde van het kanaal gerealiseerd. De NVO's zullen grotendeels 5 meter breed zijn. Daar waar minder ruimte beschikbaar is zal een minder breed profiel gehanteerd worden. We zorgen ervoor dat er voldoende ruimte langs de NVO's ligt om het onderhoud uit te kunnen voeren.

Aanvankelijk was de bedoeling dat er vóór 2016 al 0,8 km NVO werd gerealiseerd en de overige 2,6 km in de periode 2016-2021. De uitwerking en beoordeling van de scenario's heeft echter uitgewezen dat het het beste is om de totale opgave van 3,4 km NVO in één keer te realiseren. Voordelen zijn

Bestuursvoorstel

onder andere dat de omgeving maar één keer wordt belast, het ecosysteem maar één keer verstoord wordt en de kosten worden beperkt door werk met werk te maken.

Er zal een oeverplan worden opgesteld, om het beheer en onderhoud van de NVO aan te laten sluiten bij de ecologische doelen.

Om de opstuwing in afvoersituaties te verkleinen, wordt het kanaal gebaggerd. Er wordt gebaggerd tot het minimaal benodigd hydraulisch profiel. Conform ons baggerbeleid zou het kanaal moeten worden gebaggerd tot het leggerprofiel. Het bleek echter dat dit op veel locaties in het kanaal niet mogelijk is, zonder de vaste bodem af te graven. Baggeren tot het minimaal hydraulisch profiel betekent in het geval van het Afwateringskanaal Fiemel dat nagenoeg al het slib uit het kanaal wordt verwijderd. De verwachting is dat we na uitvoering van het baggerwerk 15 jaar vooruit kunnen, zonder dat er opnieuw problemen ontstaan met de afvoer.

Het baggeren van het bovenstroomse deel van het kanaal wordt meegenomen in het reguliere onderhoud. Het kanaal heeft bovenstrooms namelijk een zeer beperkte breedte en kan daar in feite als hoofdwatgang worden beschouwd.

De vrijkomende baggerspecie wordt zoveel mogelijk binnen het projectgebied toegepast.

De taluds worden hersteld. Op de bijgevoegde kaart is aangegeven op welk traject de taluds volledig worden hersteld. Voor het overige geldt dat de taluds worden hersteld waar dat nodig is. Dit gaat om kleine herstelwerkzaamheden, die met minimale ingrepen en met gebruik van vrijkomende grond uit het project kunnen worden uitgevoerd.

Voor het herstel van de taluds wordt geen beschoeiing gebruikt. Beschoeiing heeft namelijk een beperkte levensduur. Het is duurzamer om het talud af te schuinen, zodat er een stabiele en goed te onderhouden situatie ontstaat. Bovendien ontstaat daarmee meer ruimte voor waterplanten. Dit heeft een positief effect op de ecologie.

Daarnaast wordt het voor wild makkelijker om het kanaal uit te klimmen, zonder dat daarvoor voorzieningen hoeven te worden getroffen. Dit geldt uiteraard ook voor het traject waar een NVO wordt aangelegd.

Bovenstaande werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd op eigen grond. Er hoeft dus geen grond van derden te worden aangekocht.

Duurzaamheidsaspecten

Geen spijtmaatregel

(gericht op lange termijn, lifecycle-benadering)

Per maatregel is uitgewerkt wat het meest duurzame scenario is. Hierbij is ook gekeken naar nut en noodzaak. De voorgestelde maatregelen zijn noodzakelijk.

Niet afwentelen tijd/ruimte/anderen

(niet afwentelen op andere onderdelen watersysteem, van bovenstrooms op benedenstrooms, van kwantiteit op kwaliteit, van inrichting op beheer/onderhoud en v.v. etc.)

Door binnen ons eigendom te werken worden anderen zo min mogelijk belast. We stellen voor de opgaven nu volledig te realiseren, waardoor er geen afwenteling plaatsvindt in tijd. Door de integrale benadering van het project vindt er ook geen afwenteling plaats van inrichting naar beheer en onderhoud, of van kwantiteit naar kwaliteit (of vice versa).

Bestuursvoorstel

Natuurlijk gestuurd en functionerend

(herstel/gebruikmaken van natuurlijke processen, zelfvoorzienend en zelfreinigend)

Het gaat hier om een kunstmatig en technisch gestuurd systeem. Dit verandert niet door de geplande maatregelen.

Gezond ecosysteem

(behartiging ecologische belangen waterbiotoop)

De verbetering van de ecologische situatie is een belangrijk onderdeel van dit project. Door de focus op duurzaamheid is ook het belang van een gezond ecosysteem nadrukkelijk meegenomen in de verschillende afwegingen rond dit project.

Verantwoord gebruik van (hulp)bronnen

(verlaging CO₂-uitstoot, beperking energiegebruik, duurzame energie-alternatieven, geen gebruik schaarse grondstoffen, inzet herbruikbare grondstoffen/materialen)

Door werk met werk te maken en ervoor te zorgen dat er geen onnodige maatregelen worden getroffen, wordt verantwoord gebruik gemaakt van hulpbronnen. Daarnaast zal bij de aanbesteding de markt worden uitgedaagd duurzaam te werken. Hierbij wordt o.a. gelet op CO₂-uitstoot, voertuigbewegingen en hergebruik van grondstoffen.

Afstemming op gebruiksfuncties

(faciliteren gebruiksfuncties, geen onevenredige belasting van watersysteem en/of kosten)

De hoofdfunctie van het Afwateringskanaal Fiemel, het afvoeren van overtollig water en aanvoeren van benodigd water, wordt verbeterd. Daarnaast wordt de ecologische waterkwaliteit positief beïnvloed door de voorgestelde maatregelen.

Meerwaarde voor andere dan taakbelangen

(Maatschappelijke meerwaarde voor landschap, recreatie, toerisme, cultuurhistorie etc., multifunctionele oplossingen, koppeling met opgaven van andere organisaties, integrale gebiedsprocessen, werk met werk maken)

Het project richt zich vooral op de hoofdtaken van het waterschap. Door toepassing van de D-GWW systematiek is kennis en ervaring opgedaan over de toepasbaarheid van deze systematiek bij integrale inrichtingsprojecten. Deze kennis en ervaring heeft landelijk meerwaarde. Deze kennis en ervaring is en wordt gedeeld met andere partijen om zodoende gezamenlijk ervoor te zorgen dat projecten steeds duurzamer worden uitgevoerd.

Extern betrokkenen

Het project wordt uitgevoerd op eigen grond. Er hoeft dus geen grond te worden aangekocht. Met de gemeente Delfzijl wordt overlegd of en welke vergunning(en) er moeten worden aangevraagd. Een deel van de grond waar NVO's worden aangelegd wordt verpacht. Met de pachters zullen we hierover in gesprek gaan.

Bestuursvoorstel

Financiën

Er is een raming opgesteld voor dit project. De raming is gebaseerd op ervaringscijfers en algemeen gehanteerde getallen. De raming komt uit op € 1.111.000,-.

De raming bestaat uit 3 onderdelen:

- NVO's: € 236.000,-;
- Baggeren: € 700.000,-;
- Herstel taluds: € 150.000,-.

Daarnaast houden we rekening met € 25.000,- aan voorbereidingskosten, voor, onder andere, flora- en faunaonderzoek en onderzoek naar de kwaliteit van het baggerslib.

In de MJJ, bij de begroting 2016, is als E1 investering (nr. 655) "Kanaal Fiemel" opgenomen, voor een bedrag van € 1.158.000,-.

Voor het onderdeel NVO van dit project is via het vaststellen van het beheerprogramma 2016 – 2021 (AB september 2015) door uw algemeen bestuur al een krediet beschikbaar gesteld als onderdeel van de programmafinanciering. Voor het programma "natuurvriendelijke oevers" is totaal € 3.962.400,- beschikbaar gesteld als krediet. Hiervan bedraagt het onderdeel NVO's Fiemel € 308.000,-. Omdat de NVO's volledig op eigen grond worden gerealiseerd hoeven we geen grond aan te kopen. Daarom hebben we alleen de geraamde € 236.000,- nodig. De geraamde kosten voor grondaankopen (€ 72.000,-) blijven binnen het programmakrediet NVO's beschikbaar.

Voor de onderdelen voorbereidingskosten, het baggeren en het herstel taluds is nog geen krediet beschikbaar gesteld. Wij stellen u voor hiervoor totaal een krediet van € 875.000,- beschikbaar te stellen.

We benaderen dit project integraal. Daarvoor is het handig de diverse onderdelen van het project als één project te beschouwen en financieel in samenhang te bezien. Daarom stellen we voor het beschikbare (deel)krediet voor de NVO's en het kredietvoorstel voor het baggeren, het herstel van de taluds en de voorbereidingskosten samen te voegen tot één krediet van in totaal € 1.111.000,-. Het beschikbare programmakrediet voor natuurvriendelijke oevers wordt verlaagd met € 236.000,- en bedraagt dan € 3.726.400,-. Voor een mogelijke overschrijding op dit krediet voor het onderdeel natuurvriendelijke oevers blijven de regels van het programmabudget van het beheerprogramma 2016-2021 van kracht. Een dergelijke overschrijding wordt dan wel gemeld aan het algemeen bestuur.

De kapitaallasten van dit krediet (vanaf 2017) bedragen afgerond € 74.000,- en dalen jaarlijks door de lineaire afschrijvingsmethode. De kapitaallasten komen ten laste van de taak watersysteembeheer.

Communicatie

De omgeving zal worden ingelicht over het project. Dit zal via nieuwsbrieven en/of lokale bladen gebeuren. Verder zal de communicatie onderdeel worden van het contract met de aannemer.

Bestuursvoorstel

Uitvoering/tijdspad

In de eerste helft van 2016 wordt de uitvoering voorbereid. Er wordt een contract opgesteld, dat op de markt gebracht wordt. Vooraf wordt een marktconsultatie gehouden, om na te gaan welke verdere kansen er liggen op het gebied van duurzaamheid en innovatie en wat de markt daarin kan betekenen.

De aanbesteding vindt plaats vóór de bouwvakantie.

De uitvoering start na de bouwvakantie. De uitvoering moet voor het einde van 2016 zijn afgerond.

Evaluatie

Na uitvoering van de werkzaamheden wordt het project geëvalueerd. Hierbij zal nadrukkelijk aandacht zijn voor duurzaamheid en de toepassing van de methodieken vanuit het programma D-GWW. Aan de hand van de ervaring die hiermee worden opgedaan in dit project, kan mede bepaald worden of deze methodieken van meerwaarde zijn voor ons waterschap.

De Unie van Waterschappen hanteert in het kader van publiek opdrachtgeverschap als uitgangspunt dat bij GWW-werken boven € 500.000,- de D-GWW systematiek en instrumenten worden gehanteerd.

Voorstel

Beschikbaar stellen van een krediet van € 1.111.000,- voor het project Afwateringskanaal Fiemel
Verlagen van het programmakrediet NVO's met € 236.000,-.

namens het dagelijks bestuur,

Harm Küpers
secretaris-directeur

Alfred van Hall
dijkgraaf